

Από την «Αριστοκρατία» στην «Κωλλετοκρατία»- Κομματοκρατία. Μια κριτική αποτίμηση της ενδημικής παθογένειας του ελληνικού πολιτικού συστήματος

Διονύσιος Τσιριγώτης

Επίκουρος Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

dtsirigo7@gmail.com

Το αξονικό ερώτημα και ταυτόχρονα το διηνεκές πρόβλημα στην ιστορική διαχρονία του νεοελληνικού κράτους συνέχεται με την απουσία μιας συγκροτημένης πρότασης εσωτερικής-εξωτερικής πολιτικής για την πλήρωση των στοιχειωδών αναγκών της ελλαδικής κοινωνίας και του εξωελλαδικού έθνους. Με αριστοτελικούς όρους μιλώντας, το ερώτημα αποκρυσταλλώνεται στο γιατί οι μετέχοντες της πολιτικής κοινωνίας δεν κοινωνούν του συμφέροντος. Η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα είναι διττή: Από τη μια πλευρά προτάσσονται οι φορείς της πολιτικής εξουσίας και ελέγχονται για το εάν και σε ποιο βαθμό προάγουν την ευδαιμονία και επιδιώκουν την ύψιστη αυτάρκεια για την κοινωνία τους. Από την άλλη πλευρά διερευνώνται τα συστατικά στοιχεία της κοινωνικής και πολιτικής δομής υπό το μέτρο των τεσσάρων Πλατωνικών αρχών που την καθιστούν ενάρετη-σωφροσύνη, ανδρεία, σοφία και δικαιοσύνη.

Ως εκ τούτου δεν είναι απορίας άξιο, το γεγονός ότι η Ελλάδα για ακόμη μία φορά, τίθεται σε καθεστώς διεθνούς οικονομικού ελέγχου-επιτροπείας, εφόσον οι μετέχοντες της πολιτικής κοινωνίας δεν άρχουν με βάση το κοινό συμφέρον. Αντίθετα, κυβερνούν με γνώμονα το ιδιοτελές - μικροπολιτικό-συμφέρον, προσβλέποντας στην κατοχή του κράτους μέσω της νομής του δημόσιου πλούτου. Η «κωλλετοκρατία», δηλαδή η αναγόρευση της πολιτικής λειτουργίας σε άθλημα κατάκτησης-ιδιοποίησης του κράτους για την ικανοποίηση ιδιοτελών-μικροπολιτικών στόχων, είναι η ελλαδική παθογένεια. Η εξέλιξη αυτή, εκκινά κατά την περίοδο της Οθωμανοκρατίας και ολοκληρώνεται με τη δολοφονία του πρώτου Έλληνα κυβερνήτη, Ι.Καποδίστρια, τον εξοβελισμό της εξωελλαδικής αστικής τάξης και την άλωση των κρατικών δομών από τους φορείς του προυχοντισμού-κοτζαμπαδισμού.

Αναλυτικότερα, η παθολογική δυσλειτουργία του νεοελληνικού πολιτικού συστήματος αναφύεται εξ υπαρχής με τη γέννηση του λιλιπούτειου νεοελληνικού κράτους, όταν υπό την ξενική προστασία-εξάρτηση από τις τρεις εγγυήτριες δυνάμεις –Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία– η Ελλάδα ανακηρύσσεται, με βάση το πρώτο από τα τρία πρωτόκολλα του Λονδίνου (22.1/3/2/1830), σε απόλυτη-κληρονομική μοναρχία πλήρους υποτελούς προς αυτές.

Η μετατροπή του νεοελληνικού κρατιδίου σε προτεκτοράτο της «πεφωτισμένης» ημι-δεσποτείας συνεπικουρείται από την απίσχνασή των εσωτερικών συντελεστών ισχύος –στρατός, οικονομία, διπλωματία– ως απόρροια της γεωγραφικής συρρίκνωσης των εδαφικών του ορίων και την εισαγωγή των θεσμών μεσεγγύησης –αντιβασιλεία, μοναρχία, πολιτικά κόμματα. Τα αίτια της παθολογίας αυτής ανευρίσκονται εντός του ελλαδικού ελληνισμού και ειδικότερα στις αναγκαιότητες της εσωτερικής κοινωνικοπολιτικής του δομής και στους εξωτερικούς περιορισμούς του διεθνούς συστήματος.

Υπό αυτό το πλαίσιο αναπτύσσεται το φαινόμενο της ιδιοποίησης της πολιτικής λειτουργίας από τα κόμματα, μετατρέποντας το πολιτικό σύστημα της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας σε αμιγώς ολιγαρχικό. Κατά τούτο και σε συνάρτηση με το αξονικό ερώτημα της μελέτης διερευνώνται τα αίτια της εξέλιξης αυτής τα οποία και οφείλουμε ν' αναζητήσουμε στην εισαγωγή της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και στον ρόλο-τρόπο λειτουργίας των πολιτικών κομμάτων εντός αυτής, στην σχέση κράτους (εκτελεστικής εξουσίας) – κοινωνίας και στους ενδογενείς-εξωγενείς παράγοντες που εξέθρεψαν και γιγάντωσαν την εσωτερική παθογένεια του νεοελληνικού πολιτικού συστήματος, την κομματοκρατία.

Βιβλιογραφία

Γρηγόριος Δαφνής, *Τα ελληνικά πολιτικά κόμματα 1821-1961*. Αθήνα, Γαλαξίας, 1961.

Γιώργος Κοντογιώργης, *Οι Ολιγάρχες. Η Δυναμική της υπέρβασης και η αντίσταση των συγκατανευσιφάγων*. Αθήνα, Πατάκης, 2014.

Γιώργος Κοντογιώργης, *Κομματοκρατία και δυναστικό κράτος. Μια ερμηνεία του ελληνικού αδιεξόδου*. Αθήνα, Πατάκης: 2012.

Διονύσιος Τσιριγώτης, *Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία. Διεθνείς Σχέσεις και Διπλωματία*. Αθήνα, Ποιότητα: 2013.